

ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Πέτρος Κλιάπης 3η Περ. Ημαθίας

Η Δομή του Εκπαιδευτικού Υλικού

Για τη διδασκαλία της Γλώσσας στην Γ' τάξη του Δημοτικού χρησιμοποιείται το παρακάτω υλικό:

- Βιβλίο του Μαθητή, 3 τεύχη (240 σελίδες)
- Τετράδιο Εργασιών, 2 τεύχη (140 σελίδες)
- Βιβλίο Δασκάλου (50 σελίδες)
- Ανθολόγιο λογοτεχνικών κειμένων για τις τάξεις Γ', Δ'
- Λεξικό εικονογραφημένο για τις τάξεις Α', Β', Γ'
- Λογισμικό γλωσσικών παιχνιδιών για τις τάξεις Γ', Δ'

Δομικά χαρακτηριστικά

- Το βιβλίο του Μαθητή οργανώνεται σε 14 θεματικές ενότητες
- Κάθε ενότητα χωρίζεται σε 3-6 κεφάλαια
- Το κάθε κεφάλαιο αρχίζει από το Βιβλίο του Μαθητή και ολοκληρώνεται στο Τετράδιο Εργασιών
- Ο προτεινόμενος χρόνος διδασκαλίας για κάθε ενότητα κυμαίνεται από 8 έως 14 διδακτικές ώρες.
- Ο επιπλέον χρόνος που διατίθεται για γλωσσικές δραστηριότητες εκτός εγχειριδίου (30 % των ωρών γλωσσικής διδασκαλίας) δίνει στο δάσκαλο τη δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας για την επίτευξη των γλωσσικών στόχων του μαθήματος.
- Η θεματική οργάνωση των ενοτήτων δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να αναπτύξει σχέδια εργασίας με αφορμή το θέμα της ενότητας ή των επιμέρους κεφαλαίων.

Στο μάθημα της Γλώσσας, τα απίθανα μολύβια θα σε βοηθήσουν να εργαστείς με ενθουσιασμό! Θα σε συντροφεύουν στο ταξίδι της μάθησης και θα είναι αχώριστοι φίλοι σου! Ας αρχίσουμε τις συστάσεις, λοιπόν!

Ο *Σωκράτης* παρουσιάζει και ρωτά.

Ο *Εύρης* παρατηρεί και ανακαλύπτει.

Η *Σοφούλα* εξηγεί.

Ο *Δήμος* και ο *Τίμος* συμμετέχουν σε ομαδικές εργασίες.

Ο *Σοφοκλής* μάς προσκαλεί σε θεατρικό παιχνίδι.

Η *Πηνελόπη* περιμένει να δει τι έχουμε καταφέρει στο μάθημα.

Ο *Αρίστος* μάς θυμίζει το λεξιλόγιο και την ορθογραφία.

Δομή του εγχειριδίου

Στόχοι του ΑΠΣ ανά ενότητα

ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	ΘΕΜΑΤΑ	ΕΙΔΗ ΛΟΓΟΥ/ ΕΙΔΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
<p>Εισαγωγική ενότητα</p> <p>Ας γνωριστούμε καλύτερα</p> <p>Προτεινόμενη Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες</p> <p>1.1 Πάλι μαζί!</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Θαλάσσιο σχολείο 2. Επιστροφή στα θρανία! 3. Το σχολείο ταξιδεύει στο χρόνο 4. Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων Ημέρας 5. Δεν είναι τρέλοι οι διδύμοι! 6. Ένα αστειό περιστατικό <p>Προτεινόμενη Διάρκεια: 13 διδακτικές ώρες</p>	<p>Γνωριμία με το σχολικό περιβάλλον.</p> <p>Επικοινωνία με τους συμμαθητές και συνεργασία με την ομάδα.</p> <p>Σχολικές μνημες.</p> <p>Σχολικά συμβάντα.</p>	<p>Εισαγωγή στον Αναφορικό Λόγο:</p> <p>Περιγραφή</p> <p>Αφήγηση</p> <p>Λογοτεχνικά κείμενα, κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες), μαρτυρίες-βιωματική αφήγηση, ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες, κόμικς, χάρτες.</p>	<p>Ο μαθητής ασκείται βαθμιαία ώστε να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να συστηνεται. • να διηγείται εμπειρίες και γεγονότα. • να ζητά και να δίνει πληροφορίες. • να περιγράφει το σχολείο του. • να προτείνει σχολικές δραστηριότητες. • να συζητά προβλήματα και να προτείνει λύσεις. • να αφηγείται ένα περιστατικό με τη βοήθεια εικόνων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δομή πρότασης: Υ-Ρ. • Το οριστικό άρθρο. • Διακρίση ουσιαστικών από ρήματα. • Ουσιαστικά (αριθμοί, γένη, ονομαστική πτώση). • Ερωτηματικές λέξεις. • Σημεία στίξης (τέλεια, ερωτηματικό). • Τονισμός. • Λεξιλόγιο (οικογενειακές λέξεις, σημασία λέξεων). • Παραγράφος, και τίτλος παραγράφου.
<p>1.2 Στο σπίτι και στη γειτονία</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αγαπητό μου ημερολόγιο 2. Η φίλη μας η Αργυρώ 3. Τα παιδικά μου παιχνίδια 4. Στη νέα μας γειτονία <p>Προτεινόμενη Διάρκεια: 10 διδακτικές ώρες</p>	<p>Ελεύθερος χρόνος και οικογενειακή ζωή.</p> <p>Παιδικά παιχνίδια, συλλογές.</p> <p>Σχέσεις στο σπίτι και στη γειτονία.</p>	<p>Αναφορικός Λόγος:</p> <p>Περιγραφή</p> <p>Λογοτεχνικά κείμενα, ενημερωτικά κείμενα, ημερολογιακά κείμενα, εννοιολογικοί χάρτες.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • να εκφράζει ένα προσωπικό πρόβλημα (θέμα του προβλήματος, αιτία, λύσεις). • να εκφράζει ότι τον ευχαριστεί ή τον δυσαρεστεί. • να περιγράφει αγαπημένα παιχνίδια και συλλογές (περιγραφή αντικειμένων). • να οργανώνει τις πληροφορίες που δίνονται σε ένα κείμενο σε εννοιολογικά διαγράμματα, πίνακες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Συλλαβισμός λέξεων με ομοία γράμματα. • Δομή πρότασης: Υ-Ρ-Α. • Ουσιαστικά (γέννη πτώση). • Κύρια ονόματα. • Το επίθετο. • Ενεστώτας (οριστική ενεργητικής και παθητικής φωνής). • Τα βοηθητικά ρήματα είμαι και έχω (οριστική Ενεστώτα). • Λεξιλόγιο (συνθετές λέξεις, οικογενειακές λέξεων, αντίθετα).

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

- **Αντίθετα** (1.2.2 Β.Μ. / 2.1.1 Β.Μ. / 2.2.3 Β.Μ. / 2.1.2 Τ.Ε. / 3.2.1 Β.Μ. / 3.2.4 Β.Μ. / 3.3.2 Β.Μ.)
- **Αντωνυμίες**
Προσωπικές (2.2.1 Β.Μ. / 1.6.1 Τ.Ε.)
Κτητικές (2.2.3 Β.Μ. / 1.6.3 Τ.Ε.)
- **Άρθρα**
 1. Οριστικό άρθρο (1.1.4 Τ.Ε.)
 2. Αόριστο άρθρο (1.3.2 Β.Μ. / 1.3.2 Τ.Ε.)
 3. Διάκριση άρθρων *της* και *τις* (1.3.3 Β.Μ. / 1.3.3 Τ.Ε.)
 4. Διάκριση οριστικού – αόριστου (2.4.1 Β.Μ. / 2.2.1 Τ.Ε.)
 5. Διάκριση άρθρων – προσωπικών αντωνυμιών (2.4.1 Β.Μ. / 2.2.1 Τ.Ε.)
- **Αρκτικόλεξα** (2.1.3 Β.Μ. / 3.3.2 Β.Μ.)
- **Ελλειπτικές προτάσεις** (1.5.3 Τ.Ε.)
- **Επίθετα**
 1. Γένη (1.2.3 Τ.Ε.)
 2. Λειτουργία (1.2.3 Β.Μ. / 1.2.3 Τ.Ε. / 1.3.2 Τ.Ε. / 1.3.5 Τ.Ε. / 2.2.3 Β.Μ. / 3.1.2 Β.Μ. / 3.2.1 Β.Μ. / 3.3.4 Β.Μ.)
 3. Παραθετικά (1.2.4 Τ.Ε. / 2.1.3 Β.Μ. / 1.5.3 Τ.Ε. / 2.4.1 Τ.Ε.)
 4. Το επίθετο πολύς (3.1.2 Β.Μ. / 2.3.2 Τ.Ε.)
 5. Αριθμητικά επίθετα (3.3.3 Β.Μ. / 2.5.3 Τ.Ε.)
- **Ρήματα**
 1. Κλίση (1.2.1 Β.Μ. / 1.2.1 Τ.Ε.)
 2. Διάκριση ρημάτων σε -ω και -μαι (1.2.2 Β.Μ.)
 3. Βοηθητικό ρήμα είμαι (1.2.1 Β.Μ. / 1.2.1 Τ.Ε.)
 4. Αόριστος – Παρατατικός του είμαι (1.5.2 Τ.Ε.)
 5. Ενεστώτας ενεργητικής – παθητικής (1.2.2 Β.Μ. / 1.2.2 Τ.Ε. / 1.5.3 Τ.Ε.)
 6. Ρήματα σε -ίζω (1.4.1 Τ.Ε.)
 7. Ρήματα σε -ώνω (1.4.2 Τ.Ε.)
 8. Ρήματα σε -άβω (3.1.1 Β.Μ.)
 9. Αόριστος (2.1.2 Β.Μ. / 1.5.2 Τ.Ε. / 2.3.1 Τ.Ε.)
 10. Παρατατικός (2.1.2 Β.Μ. / 1.5.2 Τ.Ε. / 1.6.3 Τ.Ε. / 2.2.2 Τ.Ε. / 2.3.1 Τ.Ε. / 2.4.3 Τ.Ε.)
 11. Μέλλοντας Εξακ. (2.3.1 Β.Μ. / 2.1.1 Τ.Ε. / 2.3.4 Τ.Ε.)
 12. Μέλλοντας Στιγμαίος (2.3.1 Β.Μ. / 2.1.1 Τ.Ε. / 2.2.1 Τ.Ε. / 2.3.4 Τ.Ε.)
 13. Προστακτική Ενεστώτα – Αορίστου (2.1.2 Τ.Ε. / 2.2.1 Τ.Ε. / 2.2.3 Τ.Ε. / 2.4.4 Β.Μ.)
 14. Μετοχές ενεργητικής (2.4.4 Β.Μ. / 2.2.4 Τ.Ε.)
- **Σημεία στίξης / ορθογραφικά σημάδια**
 1. Τελεία (1.1.4 Τ.Ε. / 1.3.4 Τ.Ε.)
 2. Κόμμα (1.3.4 Β.Μ. / 1.3.4 Τ.Ε. / 1.5.2 Τ.Ε.)

Στόχοι ανά κεφάλαιο π.χ. Ενότητα 1.2 κεφ. 3

3. Τα παιδικά μου παιχνίδια

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Περιγραφή αντικειμένων και προσώπων. • Δραστηριότητες ταξινόμησης. • Γενική πτώση των ουσιαστικών. • Εντοπισμός επιθέτων και εξοικείωση με τη λειτουργία τους στο κειμενικό είδος της περιγραφής.
- Γραπτή και προφορική περιγραφή αντικειμένου εντός επικοινωνιακού πλαισίου (τι περιγράφεται, από πόσα μέρη αποτελείται, ποια είναι τα χαρακτηριστικά του). • Ένταξη λέξεων σε σημασιολογικά πεδία (οικογένεια λέξεων).

Είδη κειμένων

- Ο μαθητής πρέπει να επεξεργαστεί μία ποικιλία κειμένων τα οποία συναντά ή θα συναντήσει στο άμεσο ή ευρύτερο περιβάλλον του (*λογοτεχνικά, εγκυκλοπαιδικά, ενημερωτικά, πληροφοριακά, ημερολογιακά, ειδησεογραφικά, χρηστικά κείμενα*).
- Τα κείμενα αυτά καλύπτουν τα συνηθέστερα είδη λόγου: του *αναφορικού* (αφήγηση, περιγραφή, ανακοίνωση) και του *κατευθυντικού* (πρόσκληση, οδηγία, επιχειρηματολογία).

Το κειμενικό είδος της περιγραφής

- Η περιγραφή είναι το πιο διαδεδομένο είδος λόγου που καθιστά δυνατή την κατηγοριοποίηση πλήθους εμπειριών και αποτελεί βασική κειμενική δεξιότητα που αποκτά το παιδί αρκετά νωρίς.
- Η περιγραφή χρησιμοποιείται όταν περιγράφουμε πρόσωπα, ζώα, πράγματα ή τοποθεσίες, όταν σκιαγραφούμε την προσωπικότητα του ήρωα μιας ιστορίας.
- Η περιγραφή είναι «τέχνη» του χώρου και απαντά σε ερωτήματα του τύπου:
 - τι είναι το Χ αντικείμενο, φαινόμενο ή κατάσταση
 - ποια είναι τα στοιχεία που το συγκροτούν
 - πώς οργανώνεται στο χώρο
 - ποια μέθοδο ακολουθεί η οργάνωσή του.

Η δομή της περιγραφής

Αν και η σειρά διαδοχής, δηλαδή η δομή, των γνωρισμάτων του κειμενικού είδους της περιγραφής ποικίλλει, στην αρχή συνήθως **ονομάζει** κανείς αυτό που πρόκειται να περιγράψει, έπειτα προσπαθεί να το **κατηγοριοποιήσει**, κατόπιν αναφέρεται στα **μέρη** και τα **χαρακτηριστικά** του, στη **συμπεριφορά**, στη **λειτουργία** του κ.ο.κ.

- **Ονοματοθεσία και κατηγοριοποίηση**

Π.χ. Οι θαλάσσιες χελώνες είναι θηλαστικά.

- **Αναφορά των μερών – Αναφορά των χαρακτηριστικών κάθε μέρους**

Π.χ. Οι θαλάσσιες χελώνες έχουν ένα κέλυφος, σαν σκληρό κουτί, το οποίο προστατεύει το μαλακό μέρος του σώματος.

- **Συμπεριφορά ή λειτουργία**

Π.χ. Μπορούν να αναπνέουν στη γη και κάτω από το νερό. Κύρια τρώνε τσούχτρες...

Η γραμματική της περιγραφής

- Στους ορισμούς ή στην περιγραφή των μόνιμων χαρακτηριστικών αυτού που περιγράφουμε χρησιμοποιείται *ο ρηματικός ενεστωτικός χρόνος*.
- Τα ρήματα σχέσης, *είμαι και έχω*, χρησιμοποιούνται, όταν κατηγοριοποιούμε και περιγράφουμε την εμφάνιση/ιδιότητες και τα μέρη/λειτουργίες. Π. χ. *Το δωμάτιό μου είναι ευρύχωρο. Έχει μεγάλα φωτεινά παράθυρα.*
- Τα *ρήματα δράσης*, είναι απαραίτητα όταν περιγράφονται συμπεριφορές, συνήθειες και λειτουργίες π.χ. *Τα μικρά, όταν σπάζουν τα αυγά τους και βγουν από αυτά, σέρνονται προς το νερό.*
- Στην περιγραφή είναι χαρακτηριστική η λειτουργία του **επιθέτου**. Το επίθετο περιγράφει το ουσιαστικό που προσδιορίζει, αποδίδοντάς του χαρακτηριστικά και ιδιότητες.
- Στην περιγραφή χώρου, οι μαθητές πρέπει να εξοικειώνονται με τις λέξεις οι οποίες προσανατολίζουν τον αναγνώστη στο χώρο που περιγράφεται (**τοπικά επιρρήματα, επιρρηματικοί προσδιορισμοί τόπου**).
- *Οι αντωνυμίες* συντελούν στον τρόπο με τον οποίο εισάγεται η νέα πληροφορία, διατηρείται και επεκτείνεται στο κείμενο, π.χ. *Το κέλυφος προστατεύει το μαλακό μέρος του σώματος. Αυτό αποτελείται από ένα ραχιαίο τμήμα.*

Στο σπίτι και στη γειτονιά

- 1 Αγαπητό μου ημερολόγιο
- 2 Η φίλη μας η Αργυρώ
- 3 Τα παιδικά μου παιχνίδια
- 4 Στη νέα μας γειτονιά

Πώς είναι οι σχέσεις μας με τους άλλους; Τι μας αρέσει να παίζουμε; Από το σπίτι και τη γειτονιά μέχρι το σχολείο η ζωή έχει μεγάλο ενδιαφέρον!

3. Τα παιδικά μου παιχνίδια

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

• Περιγραφή αντικειμένων και προσώπων. • Δραστηριότητες ταξινόμησης. • Γενική πτώση των ουσιαστικών. • Εντοπισμός επιθέτων και εξοικείωση με τη λειτουργία τους στο κειμενικό είδος της περιγραφής. • Γραπτή και προφορική περιγραφή αντικειμένου εντός επικοινωνιακού πλαισίου (τι περιγράφεται, από πόσα μέρη αποτελείται, ποια είναι τα χαρακτηριστικά του). • Ένταξη λέξεων σε σημασιολογικά πεδία (οικογένεια λέξεων).

Β.Μ.: Με τις ασκ. 5 και 6 οι μαθητές αντιλαμβάνονται τη λειτουργία του επιθέτου σε περιγραφικά κείμενα. Οι ασκήσεις αυτές μπορούν να συσχετιστούν με την ασκ. 4 του Τετραδίου Εργασιών. Στα περιγραφικά κείμενα αφθονούν οι διαδικασίες προσδιορισμού των ονομάτων από επίθετα, τα οποία αποδίδουν χαρακτηριστικά και ιδιότητες της μορφής ή του περιεχομένου στο προσδιοριζόμενο αντικείμενο, πρόσωπο, κατάσταση ή φαινόμενο.

Τ.Ε.: Η ασκ. 6 είναι προαιρετική. Με την ασκ. 7 ο μαθητής εμπεδώνει τη δομή μιας τυπικής περιγραφής αντικείμενου. Επιπλέον αντιλαμβάνεται ότι η εικόνα και το γλωσσικό κείμενο που τη συνοδεύει δεν παρουσιάζουν τις ίδιες πληροφορίες για το ίδιο πράγμα.

Για την υλοποίηση των ασκ. 6 & 8 ο δάσκαλος υπενθυμίζει στους μαθητές να φέρουν την επόμενη μέρα στο σχολείο κομμάτια από συλλογές και ένα αγαπημένο τους παιχνίδι.

Οι δραστηριότητες 6 έως 8 θα πραγματοποιηθούν σε ξεχωριστό δάωρο.

Αύριο Ανθολόγιο: Παντελής Καλιότσος, Ένας αλλιώςτικός ποδοσφαιρικός αγώνας

Τα παιδικά μου παιχνίδια

Κάποιο απόγευμα, καθώς παίζαμε στην πλατεία του Μέτελα, πλάι στο γιολό, μια κυρία μάς φώναξε απ' το παράθυρο του σπιτιού της και μας κάλεσε ν' ανεβούμε να μας κεράσει τσάι με βουτήματα. Όλη η παρέα, θα 'μαστε τέσσερις πέντε, ανεβήκαμε γρήγορα τις σκάλες που οδηγούσαν στο διαμέρισμα της μυστηριώδους κυρίας. Τη θυμάμαι ακόμη, καθώς είχε τα άσπρα της μαλλιά χτενισμένα προσεκτικά προς τα πίσω σε κότσο, με πρόσχαρο, ευγενικό πρόσωπο. Εκείνο που με εντυπωσίασε ήταν το επίσημο φόρεμά της και οι ευγενικοί της τρόποι.

Μας έβαλε να καθίσουμε γύρω γύρω από ένα μεγάλο καρυδένιο τραπέζι και σε λίγο έφτασε με τα σερβίτσια, το τσάι, τα βούτυρα, τις μαρμελάδες και τα βουτήματα. Όλα, φυσικά, ήταν ευρωπαϊκά, από το εξωτερικό, μιας και ήταν, όπως οι περισσότερες από το Αργοστόλι, γυναίκα και μάνα καπετάνιου. Μας περιποιόταν με με-

γάλη στοργή και φαινόταν καθαρά πως έπαιρνε χαρά απ' τα χαρούμενα πρόσωπά μας...

Όταν τελειώσαμε και ετοιμαζόμασταν να φύγουμε, τότε, προφανώς για να παρατείνει την παρουσία μας, έβγαλε απ' το κομοδίνο ένα μεγάλο ξύλινο κουτί ζωγραφιστό, το τοποθέτησε στο τραπέζι και το άνοιξε. Δεκάδες πολύχρωμα γραμματόσημα μαγέψανε τα μάτια μας.

«Κάθε φορά που θα έρχεστε, θα σας κάνω δώρο από δέκα γραμματόσημα στον καθένα».

Εγώ, αμέσως μετά, αγόρασα ένα χοντρό τετράδιο και άρχισα να κατατάσσω τα γραμματόσημά μου κατά χώρα και κατά σειρά. Μυήθηκα στα μυστικά του συλλέκτη και θυμάμαι ότι κάθε μέρα μετά το σχολείο και πριν βγω στη γειτονιά για να παίξω ήμουν καθισμένος μπροστά στην αγαπημένη μου συλλογή τουλάχιστον για μία ώρα. Διατήρησα αυτή τη μανία έως ότου τελείωσα το Γυμνάσιο. Σήμερα το τετράδιο αυτό –δώρο στα εγγόνια μου– βρίσκεται φυλαγμένο στο σπίτι της κόρης μου της Μαργαρίτας.

Μίκης Θεοδωράκης, «Τα παιδικά μου παιχνίδια», από το βιβλίο *Χάριν παιδιάς*, σε επιμέλεια Ιουλίας Ηλιοπούλου, εκδ. Ίκαρος

Ξεκλειδώνω το κείμενο

1 Συμπλήρωσε τι κάνουν με τα γραμματόσημα τα πρόσωπα της ιστορίας.

Η κυρία	<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει στα παιδιά • Κάθε φορά που τα παιδιά την επισκέπτονται
Ο Μίκης όταν ήταν παιδί	<ul style="list-style-type: none"> •
Ο Μίκης τώρα που είναι μεγάλος	<ul style="list-style-type: none"> •

- 2 Για ποιους λόγους η κυρία ήθελε να παρατείνει την παρουσία των παιδιών στο σπίτι της;
- 3 Πώς νιώθουν με την παρουσία της κυρίας τα παιδιά;
- 4 Ποιος είχε αρχικά τα γραμματόσημα; Ποιοι τα απέκτησαν στη συνέχεια; Βάλε στη σωστή σειρά τα πρόσωπα της παρένθεσης. (η Μαργαρίτα, ο Μίκης, η κυρία, τα εγγόνια του Μίκη)

ΞΕΚΛΕΙΔΩΝΩ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Βιβλίο Μαθητή)

Επεξεργασία των κειμένων με σκοπό οι μαθητές να:

- **κατανοούν πρωτοβάθμια το κείμενο (τι;)**
- **αναγνωρίζουν τη δομή του κειμένου (πώς;)**
- **ερμηνεύουν το κείμενο (γιατί;)**
- **κάνουν υποθέσεις (τι θα γινόταν αν...)**
- **παράγουν προφορικό λόγο συμμετέχοντας σε οργανωμένη συζήτηση**

Ανακαλύπτω την εξωτερική οργάνωση του κειμένου επιλέγοντας ένα κριτήριο

1 Συμπλήρωσε τι κάνουν με τα γραμματόσημα τα πρόσωπα της ιστορίας.

<i>Η κυρία</i>	<ul style="list-style-type: none">• Δείχνει στα παιδιά• Κάθε φορά που τα παιδιά την επισκέπτονται
<i>Ο Μίκης όταν ήταν παιδί</i>	<ul style="list-style-type: none">•
<i>Ο Μίκης τώρα που είναι μεγάλος</i>	<ul style="list-style-type: none">•

Οργανώνω το περιεχόμενο ενός κειμένου σε εννοιολογικούς χάρτες
Συγκρίνω τη διαπραγμάτευση ενός θέματος σε διαφορετικά κείμενα
Διαβάζω και αναπτύσσω τη δική μου εκδοχή στην ανάπτυξη της αφηγηματικής πλοκής
Ανακαλύπτω τη δομή ενός αφηγηματικού κειμένου, μιας οδηγίας, μιας πρόσκλησης ή μιας περιγραφής
Ανακαλύπτω τις θέσεις και τα επιχειρήματα που αναπτύσσονται σε ένα κείμενο
Ανακαλύπτω τη δομή ενός κειμένου και μετασχηματίζω το κείμενο διαφοροποιώντας στοιχεία του επικοινωνιακού πλαισίου

Λειτουργία του επιθέτου σε περιγραφικά κείμενα + 4 ΤΕ

Παρατηρώ και μαθαίνω

- 1 Συμπλήρωσε με τη λέξη που δείχνει πώς είναι:
 - τα μαλλιά της κυρίας: *άσπρα*
 - το πρόσωπο της κυρίας:
 - το φόρεμα της κυρίας:
- 2 οι τρόποι της κυρίας: Συμπεριφορά
- 3 η στοργή με την οποία περιποιόταν τα παιδιά:
- 4 Βρες στην τρίτη παράγραφο του κειμένου τις λέξεις που μας πληροφορούν:
 - για το μέγεθος του κουτιού: κουτί
 - για το υλικό από το οποίο ήταν φτιαγμένο: κουτί
 - για την εμφάνιση του κουτιού: κουτί

Εμφάνιση

Συμπεριφορά

Οι λέξεις που συμπλήρωσες στις παραπάνω ασκήσεις λέγονται επίθετα. Περιγράφουν τα ουσιαστικά και μας δίνουν πληροφορίες για αυτά.

- 1 Διάβασε το κείμενο και συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις απαντώντας στις ερωτήσεις που είναι στις παρενθέσεις.

Καθώς παίζαμε στην πλατεία (ποιανού;) του, μια κυρία μάς φώναξε απ' το παράθυρο (τίνος;) του της. Σήμερα το τετράδιο αυτό βρίσκεται φυλαγμένο στο σπίτι (ποιανής;) της μου της Μαργαρίτας.

Τα ουσιαστικά που συμπλήρωσες απαντώντας στις ερωτήσεις ποιανού, ποιανής, τίνος βρίσκονται σε γενική πτώση.

Παίζω με τις λέξεις

- 1 Για να διαβάσεις το παρακάτω διαφημιστικό κείμενο, συμπλήρωσε τις λέξεις της παρένθεσης στην κατάλληλη πτώση (συλλέκτης, συλλογή, συλλεκτικός).

Θαλασσινές διαδρομές

Ο Ελληνικός Συλλεκτικός Κύβλος παρουσιάζει, στη «Θαλασσινές διαδρομές», τέσσερα ελληνικά ιστιοφόρα ζωηροποιημένα σε εύλεκτη ποσειδώνη. Μη χάσετε τη μοναδική ευκαιρία να αποκτήσετε αυτά τα πανέμορφα κομμάτια.

Ο αριθμός των έργων που θα κυκλοφορήσουν είναι μικρός. Γι' αυτό κάθε μπορεί να παραγγείλει μόνο μία

Πηγή: φωτοκ. του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου

- 1 Χώρισε τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές: γράμμα, γραμματόσημα, γραμματοκιβώτιο, συλλογή.

Τα όμοια γράμματα χωρίζονται.

Γράφω σωστά

- 1 Πρόσεξε την περιγραφή της κυρίας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου. Συμπλήρωσε την παρακάτω πρόταση βάζοντας τα επίθετα της παρένθεσης, όπου ταιριάζουν, στο σωστό γένος και αριθμό. (επίσημος, πρόσχαρος, μυστηριώδης, άσπρος, ευγενικός)
- Θυμάμαι την κυρία με τα μαλλιά, το πρόσωπο, το φόρεμα και τους τρόπους.
- 2 Θυμήσου τις λέξεις του κειμένου.
- παίζω, το παιχνίδι, τα εγγόνια, το διαμέρισμα, τα μαλλιά, η συλλογή, το πρόσωπο, ευγενικός -ή -ό

Παρατηρώ και μαθαίνω

Με τις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές εντοπίζουν στα κυρίως ή και στα παράλληλα κείμενα των κεφαλαίων τα γραμματικά φαινόμενα με τα οποία θα ασχοληθούν διεξοδικά στο Τετράδιο Εργασιών. Οι δραστηριότητες αυτές εξηγούν στα παιδιά τις απαραίτητες γραμματικές γνώσεις βάσης –δηλαδή την τυπική γραμματική–, οι οποίες εντάσσονται σε μια ποικιλία ασκήσεων στο Τετράδιο Εργασιών (ασκήσεις κλιτικού παραδείγματος, γραμματική σε επίπεδο λέξης, λειτουργική χρήση των γραμματικών φαινομένων σε επικοινωνιακό πλαίσιο, γραμματική σε επίπεδο πρότασης και κειμένου).

Παίζω με τις λέξεις

Με τις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές ασκούνται ώστε:

- να διακρίνουν την έννοια της λέξης με βάση την καταγωγή, τη συγγένεια, την αντίθεση και τη μεταφορική της χρήση σε ένα πλαίσιο συμφραζομένων,
- να δίνουν εμπειρικούς ορισμούς λέξεων,
- να ανακαλύπτουν τις έννοιες λέξεων και εκφράσεων με τη χρήση λεξικών,
- να αξιοποιούν επικοινωνιακά λέξεις από το θεματικό λεξιλόγιο.

Στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ο δάσκαλος θα μπορούσε ενδεικτικά να παροτρύνει τους μαθητές:

- ▶ να δημιουργούν τους δικούς τους καταλόγους λέξεων (π.χ. λέξεις που τους εντυπωσίασαν, σύνθετες λέξεις με όσο το δυνατόν περισσότερες συλλαβές, οικογένειες λέξεων κ.ά.),
- ▶ να γράφουν τις λέξεις που κάνουν λάθος σε ένα τετράδιο-ευρετήριο,
- ▶ να συνθέτουν σύντομα κείμενα επιλέγοντας λέξεις από το θεματικό λεξιλόγιο.

Γράφω σωστά

Στις δραστηριότητες αυτές παρουσιάζονται οι ασκήσεις αντιγραφής και ορθογραφίας, που συνδέονται άμεσα με τα κείμενα του Βιβλίου Μαθητή και μπορούν να πάρουν τη μορφή ασκήσεων συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης και γλωσσικών παιχνιδιών (σταυρόλεξα, ακροστιχίδες κ.ά.). Οι μαθητές ασκούνται στο:

- να ορθογραφούν το θεματικό και καταληκτικό μέρος των λέξεων,
- να εφαρμόζουν τους βασικούς κανόνες συλλαβισμού,
- να εντοπίζουν και να χρησιμοποιούν τα σημεία στίξης,
- να αντιγράφουν σωστά και επιμελημένα.

✓ = εμπειρωτικές, ■ = προεραϊτικές ασκήσεις

Τα παιδικά μου παιχνίδια

Ο ερχονός μιλά για τη συλλογή του παππού του

- ✓ 1 Ρώτησε με τις ερωτηματικές λέξεις ποιανού, ποιανής, τίνος, ποιανών και υπογράμμισε τα ουσιαστικά που είναι σε γενική πτώση.

Η συλλογή του παππού έχει σπάνια γραμμάτσημα. Είναι διατηρημένα σε καλή κατάσταση μέσα στο τετράδιο που μου δώρισε. Τα θέματα των γραμματοσήμων ξεχωρίζουν πολύ καλά. Η αξία της συλλογής είναι μεγάλη, γιατί αυτά τα γραμμάτσημα είναι δύσκολο να τα βρεις σήμερα.

- ✓ 2 Γράψε στον άλλο αριθμό τα ουσιαστικά που υπογράμμισες.

» Ενικός αριθμός	» Πληθυντικός αριθμός
του	των
του	των
της	των

Όλα τα ουσιαστικά στη γενική του πληθυντικού αριθμού τελειώνουν σε -ων.

Ταξινομή τα γραμμάτσημα

- 1 Ο καλύτερος τρόπος για να τακτοποιεί τα γραμμάτσημά του ένας συλλέκτης είναι να τα τοποθετεί σε ένα άλμπουμ γραμματοσήμων και να τα ταξινομεί κατά χώρες και θέμα. Δες τα παρακάτω ελληνικά γραμμάτσημα και αντιστοίχισέ τα με τις κατηγορίες που ταιριάζουν.

Λαϊκή παράδοση

Ιστορία Μυθολογία

Τοπία Μνήματα

Θρησκευτική Τέχνη

Βρες και κόλλησε εδώ ένα γραμμάτσημα που να ταιριάζει σε μια από τις παρακάτω κατηγορίες

Λειτουργία του επιθέτου σε περιγραφικά κείμενα + 5,6 ΒΜ

Συλλογές και συλλέκτες

- ✓ 1 Η Αργυρώ και οι φίλοι της αποφάσισαν να παίξουν ένα θεατρικό παιχνίδι. Πήραν ιδέες από ένα κείμενο του Ευγένιου Τριβιζά. Οι πρωταγωνιστές του παιχνιδιού είναι ζώα με παράξενες συλλογές. Διάβασε το παρακάτω κείμενο για να γνωρίσεις τους πρωταγωνιστές και τις συλλογές τους.

Γράμμα από το νησί των πυροτεχνημάτων του Ευγένιου Τριβιζά

Η Σύνθια, ο παπαγάλος, μαζεύει ισπανικά λεξικά. Η Λιλή, η παρδαλή λεοπάρδαλη, συλλέγει πολύχρωμες δακτυλήτρες. Ο Πουκιπόν, ο γκρινιάρης άσπρος ελέφαντας, γυάλινες κι ασημένιες αλατιέρες. Η Ελπινίκη, η περήφανη καμηλοπάρδαλη, κασκόλ με χρωματιστές ρίγες. Ο Παντελής, ο παχουλός, απότομος ιπποπόταμος, είναι και αυτός συλλέκτης. Μαζεύει μικρές και μεγάλες σφεντόνες.

- Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα για να βρεις τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πρωταγωνιστών. Κάποια από αυτά αφορούν την εμφάνισή τους και κάποια άλλα τη συμπεριφορά τους. Μην ξεχνάς να υπογραμμίζεις στο κείμενο τις λέξεις που γράφεις στον πίνακα.

	» Εμφάνιση (επιβετα)	» Συμπεριφορά (επιβετα)
Η Λιλή είναι μια λεοπάρδαλη.	παρδαλή	—
Ο Πουκιπόν είναι ένας ελέφαντας.		
Η Ελπινίκη είναι μια καμηλοπάρδαλη.		
Ο Παντελής είναι ένας ιπποπόταμος.		

- Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα για να βρεις τους συλλέκτες, τις συλλογές και τα χαρακτηριστικά των πραγμάτων που συλλέγουν. Μην ξεχνάς να υπογραμμίζεις στο κείμενο τα επίθετα που γράφεις στον πίνακα.

» Οι συλλέκτες	» Τι συλλέγουν	» Τα χαρακτηριστικά των πραγμάτων της συλλογής
(ουσιαστικά)	(ουσιαστικά)	(επίθετα)
η Σύνθια		ισπανικά
η Λιλή		
		μικρές και μεγάλες

- Διάβασε τώρα το κείμενο της προηγούμενης σελίδας χωρίς τα επίθετα. Τι παρατηρείς; Ποιες πληροφορίες λείπουν για τον αναγνώστη;

- ✓ 5 Γράψε τα επίθετα (πολύχρωμος -η -ο και ισπανικός -ή -ό) με τέτοιο τρόπο, ώστε να ταιριάζουν με τα ουσιαστικά του παρακάτω πίνακα.

» Αρσενικά	» Θηλυκά	» Ουδέτερα
ο τοίχος	η δακτυλήθρα	τα ψάρι
ο χορός	η γλώσσα	το λεξικό

Κάθε επίθετο το βρίσκουμε και στα τρία γένη:
αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο.

Οι συλλογές μου

Εκτός από γραμματόσημα, πολλά παιδιά συλλέγουν νομίσματα, χαρτάκια, κοχύλια, καρτ ποστάλ, κόμικς, παιχνίδια, τηλεφωνικές κάρτες, μολύβια, ξύστρες και άλλα.

Ο Γιώργος παρουσίασε τη δική του συλλογή στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο. Δες τη συλλογή του στη φωτογραφία και το κείμενο που έγραψε για αυτήν.

Φωτ. Εύην Πιλάου Μουσείο

Με λένε Γιώργο και πηγαίνω στη Δευτέρα Δημοτικού. Θέλω να εκθέσω αυτά τα κοχύλια για να τα δει ο κόσμος και να γνωρίσει τη συλλογή μου.

Η ιδέα να μαζέψω τα κοχύλια αυτά μου ήρθε για να διακοσμήσω το δωμάτιό μου.

Μερικά από αυτά τα κοχύλια τα βρήκα σε παραλίες της Κατερίνης και της Κρήτης, όπου πήγα με τους φίλους μου, και σε κάποιες άλλες, όπου πήγα για βόλτα με τη γιαγιά και τον παππού μου. Κοχύλια μου έδωσαν η νονά μου και ο Νικόλας, ο φίλος μου.

Τα αγαπημένα μου κοχύλια είναι ένα κόκκινο και ένα με αγκάθια.

Συστήνομαι.

Ποιο είναι η συλλογή μου;

Για ποιο σκοπό έκανα αυτή τη συλλογή;

Πώς έφτιαξα τη συλλογή;

Ποια είναι τα αγαπημένα κομμάτια της συλλογής μου;

Ασκ. 6-8 σε χωριστό δίωρο

Παρουσιάζω κι εγώ τη συλλογή μου

- 6 Αποφασίσατε να οργανώσετε μια έκθεση με τις συλλογές σας στην τάξη. Ο καθένας θα φέρει αγαπημένα κομμάτια της συλλογής του και ένα κείμενο που θα την παρουσιάζει. Γράψε σε ένα φύλλο χαρτί το κείμενο που θα συνοδεύει τη δική σου συλλογή. Το κείμενο του Γιώργου θα σε βοηθήσει.

Παραγωγή γραπτού λόγου

(στο Τετράδιο Εργασιών)

- **προετοιμάζεται ήδη από τις δραστηριότητες του «Ξεκλειδώνω το κείμενο» στο Βιβλίο Μαθητή**
- **σχετίζεται με το κειμενικό είδος που έγινε αντικείμενο επεξεργασίας**
- **εντάσσεται στη θεματική περιοχή της ενότητας και του συγκεκριμένου κάθε φορά κεφαλαίου**
- **συνδέεται πάντα με έναν επικοινωνιακό σκοπό.**

Οι μαθητές/-τριες **πριν** γράψουν έχουν επεξεργαστεί τη δομή του κειμενικού είδους σύμφωνα με την οποία θα γράψουν

Παραγωγή γραπτού λόγου

- περιγράψω ένα αντικείμενο, ένα χώρο, ένα ζωγραφικό πίνακα, ένα αγαπημένο ζώο στην τάξη μου
- γράφω ερωτήσεις για να αντλήσω πληροφορίες
- γράφω μια διαφορετική εκδοχή στην εξέλιξη ιστορίας
- γράφω το πλάνο μιας ιστορίας
- γράφω επιστολή, ένα ποίημα, ημερολόγιο σχετικά με ένα πρόβλημα, έναν πλαισιωμένο διάλογο, προσκλήσεις σε φιλικό και επίσημο ύφος
- γράφω τη δική μου γνώμη και τα επιχειρήματα που την υποστηρίζουν
- γράφω μια οδηγία μετασχηματίζοντας τη δομή της
- επισημαίνω τη θέση κάποιου σε ένα θέμα και γράφω τα επιχειρήματα που την υποστηρίζουν
- Προετοιμάζομαι για να γράψω στο ημερολόγιό μου ένα πρόβλημα που έχω σχετικά με τον ελεύθερο χρόνο
- δημιουργώ μια αφίσα με επικοινωνιακό σκοπό
- γράφω για να συγκρίνω διαφορετικούς τρόπους ζωής
- δημιουργώ το δικό μου πρωτοσέλιδο για τη σχολική εφημερίδα

Η Λεξικογραμματική ΠΑΡΑΤΗΡΩ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΩ

- Μέσα από τη χρήση της γλώσσας ο μαθητής θα διδαχθεί και τη δομή του γλωσσικού συστήματος. Τα γραμματικά φαινόμενα συνδέονται με τα λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους που θα διαβάσουν και θα γράψουν τα παιδιά.
- Οι μαθητές συμβουλεύονται τα κλιτικά παραδείγματα του βιβλίου και δεν τα αναπαράγουν.
- Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τη μεταγλώσσα της γραμματικής, τους γραμματικούς όρους, με σκοπό να εξοικειωθούν πρωτοβάθμια με αυτούς.

Βιβλίο Μαθητή: εισαγωγή του γραμματικού φαινομένου

Πρόσεξε τώρα τα ρήματα: βλέπ-ω, βλέπ-ει.
Αλλάζει μόνο η κατάληξή τους.
Το ίδιο συμβαίνει και με τα: έχ-ω, έχ-ουμε.

Βέβαια! Όλα τα ρήματα κλίνονται. Έτσι μπορούμε να καταλάβουμε σε ποιο πρόσωπο αναφέρονται.
Εγώ βλέπω, αυτός βλέπει, εγώ έχω, εμείς έχουμε.

Τι γίνεται όμως με το ρήμα είμαι;

Το ρήμα είμαι κλίνεται λίγο διαφορετικά.

Τετράδιο Εργασιών: εμπέδωση του γραμματικού φαινομένου, που συζητήθηκε στο βιβλίο μαθητή

1 Γράψε ένα σχόλιο για κάθε εικόνα.

-ω	
εγώ	κρύβ-ω
εσύ	κρύβ-εις
αυτός, -ή, -ό	κρύβ-ει
εμείς	κρύβ-ουμε
εσείς	κρύβ-ετε
αυτοί, -ές, -ά	κρύβ-ουν

Τι κάνει η Αργυρώ;

-μαι	
εγώ	κρύβ-ομαι
εσύ	κρύβ-εσαι
αυτός, -ή, -ό	κρύβ-εται
εμείς	κρυβ-όμαστε
εσείς	κρύβ-εστε
αυτοί, -ές, -ά	κρύβ-ονται

Τι κάνει η Αργυρώ;

Βιβλίο Μαθητή: εισαγωγή του γραμματικού φαινομένου

Παρατηρώ και μαθαίνω

5 Συμπλήρωσε με τη λέξη που δείχνει πώς είναι:

τα μαλλιά της κυρίας: *άσπρα*

το πρόσωπο της κυρίας:

το φόρεμα της κυρίας:

οι τρόποι της κυρίας:

η στοργή με την οποία περιποιόταν τα παιδιά:

Εμφάνιση

Συμπεριφορά

Οι λέξεις που συμπλήρωσες στις παραπάνω ασκήσεις λέγονται **επίθετα**. Περιγράφουν τα ουσιαστικά και μας δίνουν πληροφορίες για αυτά.

Τετράδιο Εργασιών: εμπέδωση του γραμματικού φαινομένου, που συζητήθηκε στο βιβλίο μαθητή

Συλλογές και συλλέκτες

- ✓ **4** Η Αργυρώ και οι φίλοι της αποφάσισαν να παίξουν ένα θεατρικό παιχνίδι. Πήραν ιδέες από ένα κείμενο του Ευγένιου Τριβιζά. Οι πρωταγωνιστές του παιχνιδιού είναι ζώα με παράξενες συλλογές. Διάβασε το παρακάτω κείμενο για να γνωρίσεις τους πρωταγωνιστές και τις συλλογές τους.

Γράμμα από το νησί
των πυροτεχνημάτων
του Ευγένιου Τριβιζά

Η Σύνθια, ο παπαγάλος, μαζεύει ισπανικά λεξικά. Η Λιλή, η παρδαλή λεοπάρδαλη, συλλέγει πολύχρωμες δακτυλήθρες. Ο Πουκιπόν, ο γκρινιάρης άσπρος ελέφαντας, γυάλινες κι ασημένιες αλατιέρες. Η Ελπινίκη, η περήφανη καμηλοπάρδαλη, κασκόλ με χρωματιστές ρίγες. Ο Παντελής, ο παχουλός, απότομος ιπποπόταμος, είναι και αυτός συλλέκτης. Μαζεύει μικρές και μεγάλες σφεντόνες.

- Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα για να βρεις τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πρωταγωνιστών. Κάποια από αυτά αφορούν την εμφάνισή τους και κάποια άλλα τη συμπεριφορά τους. Μην ξεχνάς να υπογραμμίζεις στο κείμενο τις λέξεις που γράφεις στον πίνακα.

	►► Εμφάνιση (επίθετα)	►► Συμπεριφορά (επίθετα)
Η Λιλή είναι μια λεοπάρδαλη.	παρδαλή	—
Ο Πουκιπόν είναι ένας ελέφαντας.		
Η Ελπινίκη είναι μια καμηλοπάρδαλη.		
Ο Παντελής είναι ένας ιπποπόταμος.		

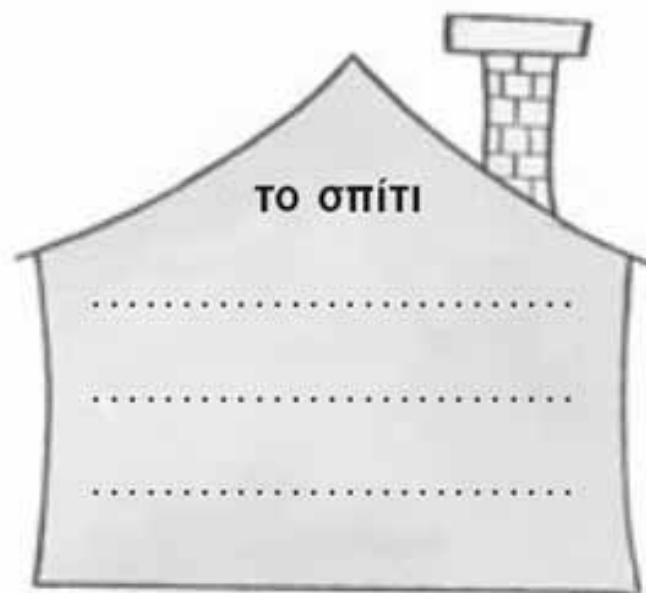
Παίζω με τις λέξεις

- 1 Παρατήρησε τις παρακάτω αγγελίες και διαφημίσεις και γράψε τις λέξεις που έχουν την ίδια σημασία με τη λέξη «σπίτι». Μην ξεχάσεις να γράψεις τις λέξεις αυτές μαζί με το άρθρο.

Κύθνος. **ΠΩΛΕΙΤΑΙ** πέτρινη, παραδοσιακή κατοικία, δίπλα στη θάλασσα. Τηλέφωνο για πληροφορίες...

Καλαμπάκα. **ΠΩΛΕΙΤΑΙ** οικία επιπλωμένη, σε καλή κατάσταση, με θέα τους βράχους των Μετεώρων.

Αποκτήστε κι εσείς το δικό σας σπιτικό! Στην Τράπεζά μας θα βρείτε το χαμηλότερο επιτόκιο για δάνειο πρώτης κατοικίας.

Παίζω με τις λέξεις

- B** Για να διαβάσεις το παρακάτω διαφημιστικό κείμενο, συμπλήρωσε τις λέξεις της παρένθεσης στην κατάλληλη πτώση (συλλέκτης, συλλογή, συλλεκτικός).

Θαλασσινές Διαδρομές

Ο Ελληνικός Συλλεκτικός Κύκλος παρουσιάζει, στη «Θαλασσινές διαδρομές», τέσσερα ελληνικά ιστιοφόρα ζωγραφισμένα σε εκλεκτή πορσελάνη. Μη χάσετε τη μοναδική ευκαιρία να αποκτήσετε αυτά τα πανέμορφα κομμάτια.

Ο αριθμός των έργων που θα κυκλοφορήσουν είναι μικρός. Γι' αυτό κάθε μπορεί να παραγγείλει μόνο μία

Λεξιλόγιο (ΒΜ Στο τέλος κάθε ενότητας)

Συμπλήρωσε σωστά τα γράμματα και τους τόνους που λείπουν από τις λέξεις. Για να ελέγξεις αν τις έγραψες σωστά, διπλώσε τη σελίδα.

Ουσιαστικά

Δ _ τέρα
 γ _ τονας
 γ _ τονιά
 διαμέρ _ σμα
 ε _ όνια
 ημερολόγ _
 Κ _ ριακή
 μα _ ιά
 οικογέν _ α
 π _ χνίδι
 Παρασκ _ ή
 Πέμπτ _
 πρόσ _ πο
 Σά _ ατο
 ου _ ογή
 Τ _ τάρτη
 τ _ λεόραση
 Τρ _ τη
 φίλ _ ς

ΔΙΠΛΩΣΕ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Επίθετα

αδ _ ναμος -η -ο
 γ _ τονικός -ή -ό
 ευγεν _ κός -ή -ό
 κ _ νούριος -α -ο
 π _ δικός -ή -ό
 πον _ ρός -ή -ό

Ρήματα

γελά _ , γελ _
 ειμ _
 έρχομ _
 κρ _ βω
 κρύβομ _
 μέν _
 μετακομιζ _
 σκέφτομ _
 σ _ ζητώ
 τραγουδά _ , τραγουδ _
 τσακώνομ _
 φοβάμ _
 χρειάζομ _

Ουσιαστικά

Δευτέρα
 γείτονας
 γειτονιά
 διαμέρισμα
 εγγόνια
 ημερολόγιο
 Κυριακή
 μαλλιά
 οικογένεια
 παιχνίδι
 Παρασκευή
 Πέμπτη
 πρόσωπο
 Σάββατο
 συλλογή
 Τετάρτη
 τηλεόραση
 Τρίτη
 φίλος

ΔΙΠΛΩΣΕ ΔΕΞΙΑ

Επίθετα

αδύναμος -η -ο
 γειτονικός -ή -ό
 ευγενικός -ή -ό
 καινούριος -α -ο
 παιδικός -ή -ό
 πονηρός -ή -ό

Ρήματα

γελάω, γελώ
 είμαι
 έρχομαι
 κρύβω
 κρύβομαι
 μένω
 μετακομίζω
 σκέφτομαι
 συζητώ
 τραγουδάω, τραγουδώ
 τσακώνομαι
 φοβάμαι
 χρειάζομαι

Λεξιλόγιο

- Γράψε σε κάθε κουτί τα επίθετα που ταιριάζουν. Μπορείς να επιλέξεις επίθετα από τον παρακάτω πίνακα ή να βρεις και δικά σου.

άγριος -α -ο
 γέρικος -η -ο
 γρήγορος -η -ο
 έξυπνος -η -ο
 ευρύχωρος -η -ο
 ευδιαστός -η -ό
 ήμερος -η -ο
 κατοικίδιος -α -ο
 μεγάλος -η -ο
 όμορφος -η -ο
 πέτρινος -η -ο
 ωραίος -α -ο

- Συμπλήρωσε τις παρομοιώσεις με το όνομα του κατάλληλου ζώου.

Γρήγορη σαν Περπατάει αργά σαν
 Δυνατός σαν Κολυμπάει σαν
 Πονηρή σαν Γλιστράει σαν

Λεξιλόγιο

Οικογένειες λέξεων

απορρίμματα, απορριμματοφόρο
 καθαρίζω, καθάρισμα, καθαρός -η -ό
 περιβάλλον, περιβαλλοντικός -η -ό
 γη, γήπεδο, γήινος -η -ο
 χαρτί, χάρτινος -η -ο, χαρτοσακούλα
 ποτίζω, πότισμα
 σκουπίζω, σκουπίδι, σκουπιδότοπος
 ανακυκλώνω, ανακύκλωση
 πετρέλαιο, πετρελαιοφόρο
 ρυπαίνω, ρύπανση
 προστατεύω, προστασία

Βάλε σε αλφαβητική σειρά τις παραπάνω λέξεις.

Α ανακύκλωση,
Γ
Κ
Π πετρελαιοφόρο, προστατεύω
Ρ
Σ
Χ

Η γραμματική μου (ΒΜ στο τέλος κάθε τεύχους)

Σημεία στίξης

- (.) Τελεία: τη βάζουμε στο τέλος κάθε πρότασης. Με την τελεία δείχνουμε ότι πρέπει να σταματήσει λίγο η φωνή. Μετά την τελεία αρχίζουμε με κεφαλαίο.
- (,) Κόμμα: το βάζουμε όταν θέλουμε να χωρίσουμε λέξεις ή φράσεις που είναι στη σειρά. Κόμμα βάζουμε και σε μικρότερες προτάσεις που εξηγούν κάτι μέσα σε μια μεγαλύτερη πρόταση.
- (;) Ερωτηματικό: το σημειώνουμε στο τέλος μιας ερωτηματικής φράσης.
- (...) Αποσιωπητικό: τα χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι σταματάμε μια φράση ή από συγκίνηση ή γιατί δε θέλουμε να πούμε κάτι άλλο.

Ορθογραφικά σημάδια

- (˘) Απόστροφος: το σημάδακι αυτό μπαίνει όταν χάνεται το πρώτο ή το τελευταίο γράμμα μιας λέξης.

Άρθρα

Οριστικό: ο, η, το.
Αόριστο: ένας, μία, ένα.

Τα άρθρα της και τις

- Όταν μιλάμε για μία (γενική ενικού) γράφουμε το άρθρο της.
- Όταν μιλάμε για πολλές (αιτιατική πληθυντικού) γράφουμε το άρθρο τις.

Το τελικό -V

Οι λέξεις τον, στον, έναν, δεν, την, στην, αυτήν, μην

κρατούν το ν όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από φωνήεν ή από τα σύμφωνα

κ, π, τ, ξ, φ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ.

Ουσιαστικά

Κύρια ονόματα: Είναι τα ονόματά μας καθώς και τα ονόματα των ημερών της εβδομάδας, των μηνών, των γιορτών, των δρόμων, των πόλεων, των χωρών, των νησιών, των βουνών, των ποταμών, των λιμνών.

Στα κύρια ονόματα γράφουμε το πρώτο γράμμα τους πάντα με κεφαλαίο.

Πώς κλίνονται τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος

	»» Ενικός αριθμός		»» Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική (ποιος; ποιος;)	ο	άνθρωπ-ος	οι	άνθρωπ-οι
Γενική (ποιανού; ποιανών;)	του	ανθρώπ-ου	των	ανθρώπ-ων
Αιτιατική (τι;)	τον	άνθρωπ-ο	τους	ανθρώπ-ους
Κλητική	-	άνθρωπ-ε	-	άνθρωπ-οι

Πώς κλίνονται τα θηλυκά ουσιαστικά σε -α

	»» Ενικός αριθμός		»» Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική (ποια; ποιες;)	η	θάλασσ-α	οι	θάλασσ-ες
Γενική (ποιανής; ποιανών;)	της	θάλασσ-ας	των	θαλασσ-ών
Αιτιατική (τι;)	τη	θάλασσ-α	τις	θάλασσ-ες
Κλητική	-	θάλασσ-α	-	θάλασσ-ες

Πώς κλίνονται τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο

	»» Ενικός αριθμός		»» Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική (ποιο; ποια;)	το	θρανί-ο	τα	θρανί-α
Γενική (ποιανού; ποιανών;)	του	θρανί-ου	των	θρανί-ων
Αιτιατική (τι;)	το	θρανί-ο	τα	θρανί-α
Κλητική	-	θρανί-ο	-	θρανί-α

Ορθογραφικοί κανόνες στα ουσιαστικά

- Τα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε -ο γράφονται με όμικρον (ο).
- Τα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε -ι γράφονται με ιώτα (ι). Πρόσεξε όμως τις λέξεις **θραδυ**, **δακρυ**, **δίχτυ**.
- Όλα τα ουσιαστικά στη γενική του πληθυντικού αριθμού τελειώνουν σε -ων.

Επίθετα

- Περιγράφουν τα ουσιαστικά και μας δίνουν πληροφορίες γι' αυτά.
- Κάθε επίθετο το βρίσκουμε και στα τρία γένη:

αρσενικό θηλυκό ουδέτερο
ο όμορφος άντρας, η όμορφη γυναίκα, το όμορφο παιδί.